

Poročilo o spremljanju učinkov izvedenih ukrepov na vrste in habitatne tipe v pilotnem območju Slovenska Istra po zaključku 2. faze projekta (2021, 2022)

V okviru projekta:

LIFE integrirani projekt za okrepljeno upravljanje Nature 2000 v Sloveniji
(LIFE17 IPE/SI/000011, LIFE-IP NATURA.SI)

Akcija D.1.1

Avtorji / Authors: Primož Glogovčan, Vinko Treven

Ljubljana, april 2023

LIFE integrirani projekt za okrepljeno upravljanje Nature 2000 v Sloveniji

www.natura2000.si

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA NARAVNE VIRE IN PROSTOR

ZAVOD REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA VARSTVO NARAVE

LIFE integrirani projekt za okrepljeno upravljanje Nature 2000 v Sloveniji (LIFE17 IPE/SI/000011) sofinancirajo Evropska unija v okviru programa LIFE, Ministrstvo za naravne vire in prostor ter partnerji. Za vsebino tega gradiva so odgovorni samo avtorji. Ta vsebina ne odraža nujno mnenja Evropske unije. Zato za vsebino in iz nje izhajajočo morebitno uporabo informacij Evropska izvajalska agencija za podnebje, infrastrukturo in okolje ter Evropska komisija ne prevzemata odgovornosti.

Projekt:	LIFE-IP NATURA.SI: LIFE Integriran projekt za okrepljeno upravljanje Nature 2000 v Sloveniji – LIFE17 IPE/SI/000011
Naloga in akcija:	D.1.1
Nosilec projekta:	Ministrstvo za naravne vire in prostor, Dunajska 48, SI 1000 Ljubljana
Izvajalec naloge:	Zavod RS za varstvo narave
Datum:	april 2023
Nosilec naloge:	Primož Glogovčan
Delovna skupina:	Primož Glogovčan, Vinko Treven (ZRSVN)

SEZNAM UPORABLJENIH OKRAJŠAV

CPK d.d.	Cestno podjetje Koper d.d.
MOK	Mestna občina Koper
ZRSVN	Zavod RS za varstvo narave
BF UL	Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani
LIFE-IP NATURA.SI	LIFE integrirani projekt za okrepljeno upravljanje Nature 2000 v Sloveniji
HT	Habitatni tip
HT 6410	Travniki s prevladujočo stožko (<i>Molinia spp.</i>) na karbonatih, šotnih in glineno – muljastih tleh (<i>Molinion caeruleae</i>)
HT 62A0	Vzhodna submediteranska suha travišča (<i>Scorzoneretalia villosae</i>)
KPI	Ključni kazalniki projekta (key project indicators)
SN SKP	Strateški načrt skupne kmetijske politike

POVZETEK

Na pilotnem območju Slovenska Istra je začetek izvajanja ukrepov za ohranitev oziroma izboljšanje travniških površin z namenom ohranitve oziroma izboljšanja stanja HT 6410 in HT 62A0 ter travniškega postavneža in barjanskega okarčka predviden v sezoni 2023. Učinke izvajanja ukrepov bomo tako lahko zaznali šele v sledečih sezonah. Podobno bomo učinke upoštevanja naravovarstvenih smernic, ki smo jih v letu 2022 izdelali za prilagojeno izvajanje cestno vzdrževalnih del z namenom preprečitve uničujočih posegov na rastišča Marchesettijeve smetlike, zaznali šele v sledečih sezonah. Za vse ostale tarčne vrste konkretni ohranitveni ukrepi zaenkrat niso načrtovani, saj je njihova izvedba odvisna od uspešnosti pridobivanja komplementarnih finančnih sredstev (sistemska sredstva, drugi finančni mehanizmi in drugo) ali pa je bilo ocenjeno, da za zagotavljanje ugodnega ohranitvenega stanja populacij zadostujejo sistemski ukrepi. Tovrstne sistemske usmeritve in ukrepe vključujemo za vse vrste v strokovna mnenja v različnih postopkih presoje sprejemljivosti posegov v naravo, naravovarstvenih smernicah itd.). Za vse vrste v okviru projekta izvajamo komunikacijske aktivnosti z namenom boljšega poznavanja vrst Nature 2000 na območju in preprečevanja posegov, ki bi negativno vplivali nanje..

ABSTRACT/SUMMARY

In the area of Slovenska Istra, the start of implementation of measures for establishing favourable conditions and ensuring long-term conservation of grasslands (HT 6410 and HT 62A0) as well as the marsh fritillary and the false ringlet, is planned for the year 2023. The effects of the implementation of measures we will be able to detect in the following seasons. Also, the effects of the implementation of conservation guidelines for carrying out maintenance work on the road to prevent further destructive interventions at the location of the *Euphrasia marchesettii* will be able to detect in the following seasons. For all other selected species, no specific conservation measures are planned at this stage, as their implementation depends on the success in obtaining complementary funding (system funds, other financial mechanisms, etc.) or it has been assessed that systemic measures are sufficient to ensure a favourable conservation status of the population. We include such systemic guidelines and measures for all species in expert opinions in various procedures for assessing the acceptability of interventions in nature, nature conservation guidelines, etc.). For all selected species, the project is carrying out communication activities to raise awareness of the Natura 2000 species in the area and to prevent interventions that would have a negative impact on them.

KAZALO VSEBINE

POVZETEK.....	4
ABSTRACT/SUMMARY.....	4
1. UVOD	7
2. TARČNA HT IN TARČNE VRSTE NA PILOTNEM OBMOČJU SLOVENSKA ISTRA.....	9
2.1. HT 6410, HT 62A0, travniški postavnež in barjanski okarček.....	10
2.1.1. Izhodiščno stanje	10
2.1.1.1. HT 6410.....	10
2.1.1.2. HT 62A0	10
2.1.1.3. Travniški postavnež	10
2.1.1.4. Barjanski okarček	10
2.1.2. Ukrepi za izboljšanje stanja.....	10
2.1.2.1. Določitev prioriteten površin	11
2.1.2.2. Ukrepi kot del projektnih aktivnosti LIFE-IP NATURA.SI	12
2.1.2.3. Sistemski ukrepi kot del Strateškega načrta skupne kmetijske politike 2023-2027 (v nadaljevanju SN SKP)	12
2.1.2.4. Ostali sistemski ukrepi	13
2.1.3. Izvajanje ukrepov	13
2.1.3.1. Projektni ukrepi.....	13
2.1.3.2. Sistemski ukrepi.....	13
2.1.4. Pričakovani učinki ukrepov	13
2.1.4.1. HT 62A0 in HT 6410	13
2.1.4.2. Travniški postavnež	14
2.1.4.3. Barjanski okarček	14
2.2. Marchesetijeva smetlika.....	15
2.2.1. Izhodiščno stanje	15
2.2.2. Ukrepi za izboljšanje stanja.....	15
2.2.3. Pričakovani učinki ukrepov	16
2.3. Progasti gož.....	16
2.3.1. Izhodiščno stanje	16
2.3.2. Ukrepi za izboljšanje stanja.....	16
2.3.3. Pričakovani učinki ukrepov	17
2.4. Hromi volnoritec.....	17
2.4.1. Izhodiščno stanje	17
2.4.2. Ukrepi za izboljšanje stanja.....	17
2.5. Hribski urh in veliki pupek	18

2.5.1.	Izhodiščno stanje	18
2.5.2.	Ukrepi za izboljšanje stanja.....	18
2.6.	Laška žaba	18
2.6.1.	Izhodiščno stanje	18
2.6.2.	Ukrepi za izboljšanje stanja.....	19
2.7.	Močvirska sklednica.....	19
2.7.1.	Izhodiščno stanje	19
2.7.2.	Ukrepi za izboljšanje stanja.....	19
2.8.	Primorski koščak - koščenic.....	20
2.8.1.	Izhodiščno stanje	20
2.8.2.	Ukrepi za izboljšanje stanja.....	20
2.9.	Grba	20
2.9.1.	Izhodiščno stanje	20
2.9.2.	Ukrepi za izboljšanje stanja.....	21
3.	VPLIV ODVZEMA VODE NA TARČNE VRSTE V POREČJU DRAGONJE	22
4.	ZAKLJUČEK	23
5.	VIRI IN LITERATURA	24
6.	PRILOGE	26
	Priloga 1: Sistemski ukrepi: pogoji in/ali usmeritve za tarčne vrste na območju Nature 2000 Slovenska Istra izdani v okviru redne javne službe.....	26

1. UVOD

Dokument je nastal v okviru akcije D.1. LIFE integriranega projekta za okrepljeno upravljanje Nature 2000 v Sloveniji (LIFE-IP NATURA.SI, LIFE17 IPE/SI/000011) in je namenjen merjenju učinkov izvedenih ukrepov na območju Slovenske Istre v 2. fazi projekta (2021-2022).

Ključni cilj projekta na območju Nature 2000 Slovenska Istra je, da se preko različnih aktivnosti obnovi ali izboljša 50 ha travniških površin z namenom ohranjanja in izboljšanja stanja ohranjenosti tarčnih vrst Nature 2000, njihovih habitatov ter tarčnih habitatnih tipov (v nadaljevanju HT). Kmetijsko gozdarski zavod Nova Gorica je v sodelovanju z Zavodom RS za varstvo narave (v nadaljevanju: ZRSVN) v sklopu akcije A.1.3 intenzivno pripravljala Akcijski načrt izvedbenih ukrepov ohranjanja tarčnih kvalifikacijskih vrst in HT za območje Nature 2000 Slovenska Istra (SI3000212), ki je dostopen na spletni povezavi:

https://natura2000.gov.si/fileadmin/user_upload/Dokumenti/LIFE_IP_NATURA_SI/Rezultati/A.1.3_Akcijski_nacrt_Slovenska_Istra_KGZNG_ZRSVN_2023.pdf. Začetek izvajanja ukrepov za ohranitev travniških površin in HT ter vrst vezanih nanje je predviden v sezoni 2023, ko bo pripravljen in objavljen javni poziv z naslovom: »Istrijani za travnike«, preko katerega se bodo lahko s podpisanim sporazumom kmetije vključile v projekt in pričele z izvajanjem pripravljenih ukrepov. Učinke izvajanja projektnih ukrepov bomo tako lahko zaznali šele v sledečih sezonah.

Poleg aktivnosti za pripravo ukrepov na travniških površinah v okviru projekta je ZRSVN v sodelovanju z Biotehniško fakulteto Univerze v Ljubljani izvedel tudi aktivnosti za ohranitev rastišč Marchesettijeve smetlike na cestnem odseku Škrline - Novi Brič. Z namenom preprečitve uničujočih posegov na rastišča Marchesettijeve smetlike so bila pripravljena naravovarstvena izhodišča, v katerih so podane smernice za prilagojeno izvajanje cestno vzdrževalnih del in so dostopna na spletni povezavi:

https://natura2000.gov.si/fileadmin/user_upload/Dokumenti/LIFE_IP_NATURA_SI/Rezultati/C.1.1_Naravovarstvena_izhodišca_upravljanje_M_smetlika_Istra_ZRSVN_UL_2022.pdf. S prilagojenim načrtovanjem in izvajanjem vzdrževalnih del in posegov na tem cestnem odseku se bo dolgoročno poskušalo preprečiti uničenje obstoječih rastišč in vzpostaviti razmere, ki bodo pripomogle k večji verjetnosti za razširitev Marchesettijeve smetlike vzdolž cestnih brežin. Učinke upoštevanja podanih smernic s strani Mestne občine Koper (v nadaljevanju MOK) in izvajalca vzdrževalnih del Cestnega podjetja Koper d.d. (v nadaljevanju CPK, d.d.) na omenjenem cestnem odseku bomo lahko zaznali šele v sledečih sezonah.

Pričakovani učinki predvidenih ukrepov, ki jih bomo zasledovali z izvajanjem ukrepov, so bili določeni v akciji A.1.2 ter kasneje nadgrajeni še v akciji D.2 kot ključni projektni kazalniki (v nadaljevanju KPI). Za ostale tarčne vrste konkretni ohranitveni ukrepi za enkrat niso določeni. Zanje ni predvidenih projektnih sredstev za izvedbo konkretnih akcij na terenu, zato izvedbenih ukrepov nismo pripravili. V primeru zagotovljenih komplementarnih finančnih sredstev (sistemska sredstva, drugi finančni mehanizmi in drugo) bomo za posamezno vrsto oziroma smiselno skupino vrst (npr. dvoživke in močvirska sklednica) pripravili izvedbene ukrepe za ohranitev ali izboljšanje njihovega stanja. Za vse vrste v okviru projekta izvajamo komunikacijske aktivnosti z namenom boljšega poznavanja ogroženih in varovanih vrst na območju in preprečevanja posegov, ki bi negativno vplivali nanje.

Poleg konkretnih ohranitvenih ukrepov navajamo tudi sistemske ukrepe. Ti predstavljajo izdelke kot posledica aktivnosti za ohranitev in izboljšanje stanja tarčnih vrst in HT, ki so del javne službe ZRSVN (ali partnerskih organizacij), kot npr. strokovna mnenja v postopku presoje sprejemljivosti posega v okviru dovoljenja za poseg v naravo, vzpostavitev novih ali posodobitev že oblikovanih ukrepov SN SKP. Upoštevanje in izvajanje sistemskih ukrepov ima prav tako učinek v naravi, ki ga bomo vrednotili v okviru vrednotenja učinkov izvedenih konkretnih ohranitvenih ukrepov kot aktivnosti projekta LIFE-IP NATURA.SI.

2. TARČNA HT IN TARČNE VRSTE NA PILOTNEM OBMOČJU SLOVENSKA ISTRA

Tarčne vrste in HT, ki jih obravnavamo na pilotnem območju Slovenska Istra, so:

- barjanski okarček (*Coenonympha oedippus*),
- grba (*Barbus plebejus*),
- hribski urh (*Bombina variegata*),
- hromi volnoritec (*Eriogaster catax*),
- travniki s prevladujočo stožko (*Molinia spp.*) na karbonatih, šotnih in glineno – muljastih tleh (*Molinion caeruleae*) (v nadaljevanju HT 6410) in
- vzhodna submediteranska suha travišča (*Scorzo-neretalia villosae*) (v nadaljevanju HT 62A0),
- laška žaba (*Rana latastei*),
- Marchesettijeva smetlika (*Euphrasia marchesettii*),
- močvirska sklednica (*Emys orbicularis*),
- primorski koščak - koščenec (*Austropotamobius pallipes*),
- progasti gož (*Elaphe quatuorlineata*),
- travniški postavnež (*Euphydryas aurinia*),
- veliki pupek (*Triturus carnifex*).

Tarčne vrste in HT so kvalifikacijske vrste in HT za območje Nature 2000 Slovenska Istra. Poleg njih so za območje kvalifikacijske še vrste in HT, ki pa jih v projektu ne obravnavamo:

- črtasti medvedek (*Callimorpha quadripunctaria*),
- gozdovi s prevladujočima vrstama *Quercus ilex* in *Quercus rotundifolia*.
- jadranska smrdljiva kukavica (*Himantoglossum adriaticum*),
- lehnjakotvorni izviri (*Cratoneurion*),
- rogač (*Lucanus cervus*),
- sestoji navadnega brina (*Juniperus communis*) na suhih traviščih na karbonatih,
- strigoš (*Cerambyx cerdo*),
- veliki studenčar (*Cordulegaster heros*).

Na območju Nature 2000 Slovenska Istra so projektni partnerji in zunanji izvajalec za tarčne vrste in HT izvedli terenske popise, na podlagi katerih so določili njihovo izhodiščno ohranitveno stanje. Glede na stanje travniških HT in tarčnih vrst metuljev, ki so vsaj delno vezani na travniške HT ter sredstva, ki so v projektu namenjena kmetijskim ukrepom, smo na območju prednostno pristopili k aktivni obravnavi obeh tarčnih HT - HT 62A0 in HT 6410 ter tarčnim vrstam metuljev travniški postavnež in barjanski okarček, ki sta vezana na travniške površine. Za ohranitev in izboljšanje njihovega stanja smo pripravili ukrepe in določili površine, ki predstavljajo ovrednotenje stanja ohranjenosti in primernosti površin za izvajanje ukrepov na pilotnem območju Slovenska Istra. Iz naštetih razlogov omenjena HT in vrsti metuljev v nadaljevanju obravnavamo skupaj. Ostale tarčne vrste obravnavamo vsako posebej. Zanje smo zbrali predloge ukrepov in predlagane lokacije izvedbe ukrepov, ki so jih podali strokovnjaki ter morebitne druge aktivnosti, ki so bile izvedene z

namenom njihove ohranitve. Projektnih sredstev za izvedbo konkretnih akcij za te tarčne vrste nimamo, bomo pa iskali možnosti financiranja iz sistemskih sredstev in drugih finančnih mehanizmov oz. komplementarnih projektov.

2.1. HT 6410, HT 62A0, travniški postavnež in barjanski okarček

2.1.1. Izhodiščno stanje

2.1.1.1. HT 6410

V letu 2019 (Petrinec s sod., 2020) so bili na območju popisani travniki s prisotnim HT 6410 na redkih manjših površinah na skupno 8,6 ha:

- V ugodnem stanju je bil HT le na 1,8 ha površin.
- Na ostalih površinah (6,8 ha) je bil prisoten v kombinaciji z drugimi travniškimi HT in v največji meri v kombinaciji z različnimi oblikami zaraščanja.

2.1.1.2. HT 62A0

V letu 2019 (Petrinec s sod., 2020) so bili na območju popisni travniki s prisotnim HT 62A0 na skupno 135,3 ha:

- V ugodnem stanju je bil HT le na 24,3 ha površin.
- Na ostalih površinah (111 ha) je bil prisoten v kombinaciji z drugimi travniškimi HT in v največji meri v kombinaciji z različnimi oblikami zaraščanja.

2.1.1.3. Travniški postavnež

Travniški postavnež je bil v letu 2019 in 2020 na območju prisoten (Zakšek s sod., 2020) na 273 ha:

- Dva ali več osebkov travniškega postavneža so bili zabeleženi na 150 lokacijah (204 ha),
- Na severnem, osrednjem in vzhodnem delu območja so bile največje zgostitve poseljenih lokacij in najbolj številčne populacije.
- Na zahodnem delu območja (zahodno od Puč) je razširjenost vrste zelo omejena in bolj fragmentirana.

2.1.1.4. Barjanski okarček

Barjanski okarček je bil v letu 2019 in 2020 na območju prisoten (Zakšek s sod., 2020) na 332 ha:

- Dva ali več osebkov barjanskega okarčka so bili zabeleženi na 191 lokacijah (301 ha)
- Na jugozahodnem, osrednjem in vzhodnem delu območja so bile največje zgostitve poseljenih lokacij in najbolj številčne populacije.

2.1.2. Ukrepi za izboljšanje stanja

Za izboljšanje stanja HT 6410, HT 62A0, travniškega postavneža in barjanskega okarčka bodo na območju v času trajanja projekta LIFE-IP NATURA.SI do konca leta 2026 na voljo projektni ukrepi in obenem v času novega obdobja skupne kmetijske politike (2023-2028) ukrepi iz nacionalnega Strateškega načrta SKP (SN SKP) v sklopu intervencije Kmetijsko-okoljska podnebna plačila –

Biotska raznovrstnost (v nadaljevanju IRP18.03). Izvajanje prilagojene kmetijske prakse po zahtevah projektnih ukrepov predstavlja nadgradnjo zahtev obstoječih ukrepov Strateškega načrta SKP - IRP18.03 operacij BK.1 in BK.6. Zahteve projektnih ukrepov se v osnovnih zahtevah ujemajo z zahtevami operacij BK.1 in BK.6.

2.1.2.1. Določitev prioriternih površin

Glede na rezultate popisov in njihovo ohranitveno stanje smo za oba HT in vrsti metuljev travniškega postavneža in barjanskega okarčka določili prioriterna območja, na katerih smo predvideli izvajanje ukrepov za ohranitev obeh vrst in HT. Zaradi prekrivanja habitata travniškega postavneža in HT 62A0 ter zaradi njunih podobnih ekoloških zahtev smo določili sledeče prioritete površine:

- za **HT62A0 in travniškega postavneža**,
- za **HT 6410**,
- za **barjanskega okarčka**.

Te prioritete površine smo dodatno razdelili na:

- **prioriteto 1:** površine, ki so v naravi še travišča in je na njih smiselno čimprej zagotoviti dolgoročno upravljanje prilagojeno posamezni vrsti oziroma HT,
- **prioriteto 2:** površine, ki so v različnih fazah zaraščanja in je na njih najprej potrebno odstraniti zarast in vzpostaviti travno rušo ter nato zagotoviti dolgoročno upravljanje prilagojeno posamezni vrsti oziroma HT.

Prioritete površine za izvajanje ukrepov na pilotnem območju Slovenska Istra so predstavljene v spodnji tabeli (Preglednica Preglednica 1).

Preglednica 1: Predlog prioriternih območij za izvajanje ukrepov za tarčna HT in tarčni vrsti na traviščih Slovenske Istre (Treven in sod., 2022).

Prioriteta	Površina (ha)		
	Travniški postavnež HT 62A0	HT 6410	Barjanski okarček
1	97,7	2,3	20,3
2	71,8	6,2	146,2
SKUPAJ	169,5	8,5	166,5

Ukrepe izven prioriternih površin bo mogoče izvajati le na tistih površinah, za katere bo komisija na podlagi Meril za vključevanje površin izven prioriternih območij za ohranjanje metulja travniški postavnež ter HT 62A0 na območju Slovenska Istra ali na podlagi Meril za vključevanje površin izven prioriternih območij za ohranjanje metulja barjanski okarček na območju Slovenska Istra presodila, da so ustrezne. Navedena merila so objavljena v prilogi Akcijskega načrta izvedbenih ukrepov ohranjanja izbranih kvalifikacijskih vrst in habitatnih tipov na območju Nature 2000 Slovenska Istra in so dostopna na povezavi:

https://natura2000.gov.si/fileadmin/user_upload/Dokumenti/LIFE_IP_NATURA_SI/Rezultati/A.1.3_Akcijski_nactr_Slovenska_Istra_KGZNG_ZRSVN_2023_priloge.pdf

2.1.2.2. Ukrepi kot del projektnih aktivnosti LIFE-IP NATURA.SI

Ukrepi, ki smo jih izoblikovali v sklopu aktivnosti projekta, so podrobno predstavljeni v Akcijskem načrtu izvedbenih ukrepov ohranjanja tarčne kvalifikacijskih vrst in HT na območju Nature 2000 Slovenska Istra (Štendler s sod., 2023). Kmetije, ki upravljajo s prioritnimi površinami na območju, bomo aktivno nagovarjali k vpisu v projektne ukrepe.

Za izboljšanje stanja travniškega postavneža, barjanskega okarčka, HT 6410 in HT 62A0 smo pripravili dva ukrepa s skupno petimi podukrepi:

- Ukrep 1 za ohranjanje HT 6410, HT 62A0 in travniškega postavneža:
  - 2 podukrepa: z zahtevami za upravljanje obstoječih travniških površin,
  - 1 podukrep: z zahtevami za vzpostavitev travniških površin.
- Ukrep 2 za ohranjanje barjanskega okarčka:
  - 1 podukrep: z zahtevami za upravljanje obstoječih travniških površin,
  - 1 podukrep: z zahtevami za vzpostavitev travniških površin.

Trije podukrepi, ki so namenjeni upravljanju obstoječih travniških površin iz obeh ukrepov, bodo financirani iz projektnih sredstev. Podukrepa za vzpostavitev travniških površin na zaraščenih kmetijskih površinah pa bosta financirana po aktualni Uredbi o izvajanju ukrepa odpravljanje zaraščanja na kmetijskih zemljiščih. Po vzpostavitvi travniških površin bo na njih potrebno vpisati enega izmed podukrepov, za upravljanje travniških površin. Pri izvajanju ukrepov bomo spodbujali tudi k ohranjanju značilnih krajinskih elementov (suhozidi, kali,...), ki predstavljajo habitat mnogim vrstam. Pri vzpostavljanju travniških površin na zaraščenih površinah bomo na vzhodnem delu območja ohranjali grme gloga in črnega trna, ki so pomembni za ohranitev hromega volnoritca.

Tekom projekta bomo kmetije spodbujali tudi k vključitvi predvsem v ukrepe znotraj IRP18.03, s čimer bomo zagotovili dolgoročnost finančnih spodbud za prilagojeno upravljanje travniških površin.

2.1.2.3. Sistemski ukrepi kot del Strateškega načrta skupne kmetijske politike 2023-2027 (v nadaljevanju SN SKP)

Po SN SKP so na območju na voljo ukrepi oziroma operacije:

- za podporo biodiverzitete na travniških površinah v sklopu IRP18.03:
  - operacija BK.1 Posebni traviščni habitati: namenjena je ohranjanju kvalifikacijskih travniških HT in kvalifikacijskih vrst območij Natura 2000, vezanih na travnike (npr. rastline, metulji, ptice ipd.) ter travnikov, ki so vrstno raznoliki in pestri,
  - operacija BK.6 Suhi kraški travniki in pašniki: namenjena je ohranjanju suhih kraških travnikov in pašnikov, kjer se zaradi naravnega reliefa prednostno izvaja paša,
- za spodbuditev reje avtohtonih pasem in posredno podporo biodiverzitete na travniških površinah v sklopu intervencije Lokalne pasme in sorte (v nadaljevanju IRP42):
  - operacija LO.1 Lokalne pasme: namenjena spodbuditi reje lokalnih (avtohtonih in tradicionalnih) pasem domačih živali (na območju Slovenske Istre Istrskega goveda (boškarin - krava), Istrske koze in Istrske pramenke (Istrijanka - ovca)).

V sklopu priprave Programa upravljanja območij Natura 2000 2023-2028 (v nadaljevanju PUN) so bile ponovno določene cone vrst in HT Nature 2000 ter cone potencialnega vpisa za operacije v sklopu IRP18.03. Operacija BK.1 Posebni travniški habitati, ki je na območju Slovenska Istra ostala enaka, obsega celotno območje Nature 2000 Slovenska Istra. Določena je bila cona potencialnega vpisa za novo operacijo BK.6 Suhi kraški travniki in pašniki, ki prav tako obsega celotno območje Slovenske Istre. V sklopu PUN-a so bile določene tudi ciljne KOPOP površine, ki določajo minimalne površine, na katerih je predviden vpis posameznega ukrepa na posameznem območju v obdobju aktualnega programskega obdobja. Za Slovensko Istro je predviden vpis BK.1 na skupaj 58 ha površin, BK.6 pa na 10 ha.

V letu 2022 je bilo na območju Nature 2000 Slovenska Istra v ukrep HAB (v novi SKP operacija BK.1 Posebni travniški habitati) vključenih 3,48 ha travniških površin.

2.1.2.4. Ostali sistemski ukrepi

V obdobju 2021-2022 je bilo v okviru redne javne službe izdanih 5 strokovnih mnenj za HT 62A0, 12 strokovnih mnenj za travniškega postavneža in 15 strokovnih mnenj za barjanskega okarčka. Mnenja so bila izdana ali po 117. členu Zakona o ohranjanju narave ali v postopku presoje sprejemljivosti posega v okviru dovoljenja za poseg v naravo in sicer v večini primerov za vzpostavitev trajnega nasada ali odpravo zarasti (Priloga 1).

2.1.3. Izvajanje ukrepov

2.1.3.1. Projektni ukrepi

Vključitev v ukrepe projekta LIFE-IP NATURA.SI bo kmetiji lahko predstavljala nadgradnjo operacij znotraj intervencije IRP18.03. Kmetije se bodo po želji lahko vključile tudi le v ukrepe projekta brez vključevanja v intervenciji IRP18.03 in IRP42. V projekt želimo vključiti čim več kmetij s prioriteto 1, vključevali pa bomo tudi kmetije samo s prioriteto 2. Če kmetija nima določenih prioritete, v projekt pa se bo vseeno želela vključiti, bo predhodno tako površino po posebnih merilih preverila in ocenila komisija, ki bo odločila o ustreznosti površine za vpis v projekt. Z vključitvijo v projektne aktivnosti in podpisom sporazuma se bo kmetija obvezala, da bo še vsaj pet let po koncu projekta na vključeni površini izvajala prilagojeno kmetijsko prakso po projektних zahtevah.

2.1.3.2. Sistemski ukrepi

Ukrepi SN SKP 2023-2028 se bodo pričeli izvajati s pričetkom subvencijske kampanje 31. 3. 2023. Kmetje in drugi upravljalci travnikov v Slovenski Istri se bodo z vstopom v posamezno intervencijo obvezali za izpolnjevanje zahtev v 5-letnem obdobju.

2.1.4. Pričakovani učinki ukrepov

Pričakovani učinki ukrepov so bili določeni v akciji A.1.2 ter kasneje nadgrajeni še v akciji D.2 kot KPI in jih v nadaljevanju navajamo za vsako vrsto in HT posebej.

2.1.4.1. HT 62A0 in HT 6410

Na območju Nature 2000 Slovenska Istra se v okviru projektnih aktivnosti ohrani in/ali ponovno vzpostavi skupno 50 ha travnišč, na katerih se prednostno ohranja HT 6410 in HT 62A0. Na istem

travniku se lahko nahaja več HT, ki v naravi predstavljajo zaključeno celoto. Takšen travnik predstavlja polno upravičeno površino (GERK) in se praviloma upravlja enotno. Izboljšanje 50 ha travniških površin pomeni razširitev ciljnih HT z dela travnika na njegov večji del in obenem razširitev habitata ciljnih vrst, ki so vezane na travniške površine.

Preglednica 2: KPI za HT 62A0 in HT 6410 na območju Slovenske Istre.

Ime HT/vrste	Izhodiščno stanje	KPI
HT 6410	1,8 ha	Izboljšano stanje travišč na 50 ha
HT 62A0	24,3 ha	

Ker se ukrepi za HT 6410 in HT 62 A0 na pilotnem območju Slovenska Istra še niso pričeli izvajati, učinkov še ne moremo opredeliti.

2.1.4.2. Travniški postavnež

Na območju Nature 2000 Slovenska Istra se v okviru projektnih aktivnosti prisotnost vrste ohrani na 273 ha. Ohrani se travniške površine, njihovo ekstenzivno rabo in preprečuje se nadaljnje zaraščanje. V zahodnem delu območja se prednostno izvaja ukrepe za krepitev populacij in omogoči povezanost med zaplatami. Število lokacij, kjer bo ob enem obisku zabeležen več kot en osebek, se bo do konca leta 2026 povečalo na 160, do konca leta 2031 pa na 175. Povečalo se bo število lokacij z več kot enim zabeleženim osebkom predvsem v zahodnem delu območja.

Preglednica 3: KPI za travniškega postavneža na območju Slovenske Istre.

Ime HT/vrste	Izhodiščno stanje	KPI
Travniški postavnež	Prisoten na 273 ha.	Se ohrani na 273 ha.
	Dva ali več osebkov na 150 lokacijah.	Povečanje števila lokacij z več kot enim osebkom predvsem v zahodnem delu območja.
		Dva ali več osebkov na 160 lokacijah do leta 2026.
		Dva ali več osebkov na 175 lokacijah do leta 2031.

Ker se ukrepi za travniškega postavneža na pilotnem območju Slovenska Istra še niso pričeli izvajati, učinkov še ne moremo opredeliti.

2.1.4.3. Barjanski okarček

Na območju Nature 2000 Slovenska Istra se v okviru projektnih aktivnosti prisotnost vrste ohrani na 332 ha. Ohrani se mozaična struktura travniških površin v različnih sukcesijskih fazah in njihovo ekstenzivno rabo ter očisti nekatere močno zaraščene površine. Število lokacij, kjer bo ob enem obisku zabeležen več kot en osebek, se bo do konca leta 2026 povečalo na 200, do konca leta 2031 pa na 230. Povečalo se bo število lokacij z več kot enim zabeleženim primerkom predvsem v ravninskem delu območja v dolinah Dragonje in Rokave.

Preglednica 4: KPI za barjanskega okarčka na območju Slovenske Istre.

Ime HT/vrste	Izhodiščno stanje	KPI
Barjanski okarček	Prisoten na 332 ha.	Se ohrani na 332 ha.
	Dva ali več osebkov na 191 lokacijah.	Povečanje števila lokacij z več kot enim osebkom predvsem v ravninskem delu v dolinah Dragonje in Rokave.
		Dva ali več osebkov na 200 lokacijah do leta 2026.
		Dva ali več osebkov na 230 lokacijah do leta 2031.

Ker se ukrep za barjanskega okarčka na pilotnem območju Slovenska Istra še ni pričel izvajati, učinkov še ne moremo opredeliti.

2.2. Marchesetijeva smetlika

2.2.1. Izhodiščno stanje

Na območju je bilo v letih 2019 in 2020 popisanih (Jogan, 2020) 20 nahajališčih z več kot 4000 cvetočimi rastlinami:

- na območju cestnih brežin na cestnem odseku Škrline - Novi Brič, ki so v območju rednega vzdrževanja obcestnih brežin s košnjo,
- na rastiščih naravne erozije osojnih flišnih brežin reke Dragonje in pritoka Rokave
- na travniških rastiščih
- skupno na cca. 14,2 ha.

Večina trenutno znanih rastišč z najštevilčnejšimi populacijami je vzdrževanih s košnjo obcestnih brežin. Zaradi neprilagojene interventne izvedbe vzdrževalnih del konec leta 2020 in v začetku leta 2021 so bile populacije smetlike na območju cestnega odseka Škrline - Novi Brič močno poškodovana.

2.2.2. Ukrepi za izboljšanje stanja

Večina trenutno znanih rastišč Marchesettijeve smetlik z najštevilčnejšimi populacijami je vzdrževanih s košnjo obcestnih brežin na cestnem odseku Škrline - Novi Brič. Zaradi neprilagojene interventne izvedbe vzdrževalnih del konec leta 2020 in v začetku leta 2021 je bila populacija smetlike na obravnavanem območju močno poškodovana. Z namenom preprečitve nadaljnjih škodljivih in uničujočih posegov so bile pripravljene usmeritve za izvajanje cestno vzdrževalnih del.

V dogovoru z načrtovalcem vzdrževalnih MOK in izvajalcem del CPK d.d. sta ZRSVN in Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani (v nadaljevanju BF UL) pripravila naravovarstvena izhodišča z usmeritvami za prilagojeno vzdrževanje obcestnih brežin z namenom varovanja rastišč M. smetlike

na cestnem odseku Škrline - Novi Brič. Usmeritve smo na terenskem sestanku uskladili in prilagodili, glede na njihovo izvedljivost. Usmeritve so namenjene prilagoditvi tako rednih letnih del, kot tudi izvedbi del v primeru naravnih nesreč, kot je podor brežine. Pred vsakim načrtovanim posegom v brežino in v odvodne jarke bo vzdrževalna služba načrtovane posege uskladila z ZRSVN. Podrobne usmeritve so navedene v naravovarstvenih izhodiščih za upravljanje nahajališča Marchesettijeve smetlike (*Euphrasia marchesettii*) na območju cestnega odseka Škrline - Novi Brič v Slovenski Istri, ki so dostopna na povezavi:

https://natura2000.gov.si/fileadmin/user_upload/Dokumenti/LIFE_IP_NATURA_SI/Rezultati/C.1.1_Naravovarstvena_izhodisca_upravljanje_M_smetlika_Istra_ZRSVN_UL_2022.pdf

2.2.3. Pričakovani učinki ukrepov

V okviru projektnih aktivnosti smo se dogovorili, da bosta v prihodnje MOK in CPK d.d. pri načrtovanju in izvajanju vzdrževalnih del upoštevala zahteve, ki jih je ZRSVN podal v Naravovarstvenih izhodiščih za upravljanje nahajališča Marchesettijeve smetlike (*Euphrasia marchesettii*) na območju cestnega odseka Škrline - Novi Brič v Slovenski Istri. Vsak poseg se bo dodatno uskladil z ZRSVN. ZRSVN in BF UL bosta spremljala učinke izvedenih posegov in glede na rezultate usmerjala nadaljnje posege. S prilagojenim načrtovanjem in izvajanjem vzdrževalnih del in posegov na tem cestnem odseku bomo dolgoročno poskušali preprečiti uničenje obstoječih rastišč in vzpostaviti razmere, ki bodo pripomogle k večji verjetnosti za razširitev M. smetlike vzdolž cestnih brežin. Območje razširjenosti vrste se bo tekom let ohranjalo na 14,2 ha. Prav tako se bo število cvetočih poganjkov ohranjalo na 4000.

Preglednica 5: KPI za Marchesettijevo smetliko na območju Slovenske Istre.

Ime HT/vrste	Izhodiščno stanje	KPI
Marchesettijeva smetlika	Prisotna na 14,2 ha	Se ohrani na 14,2 ha.
	Več kot 4000 cvetočih poganjkov.	Število cvetočih poganjkov se ohrani na 4000.

2.3. Progasti gož

2.3.1. Izhodiščno stanje

Na območju je bila vrsta v letih 2019 in 2020 opažena:

- na šestih lokacijah,
- skupno število vseh znanih podatkov za vrsto v Slovenski Istri znaša preko 30.

2.3.2. Ukrepi za izboljšanje stanja

Usmeritve in ukrepi za ohranitev te vrste so navedeni v končnem poročilu o evidentiranju izhodiščnega stanja izbranih vrst in HT na IP območjih - Akcija A.1.2: Območje Slovenska Istra (SI3000212): Progasti gož (*Elaphe quatuorlineata*) (Žagar s sod., 2020). Ukrepi za ohranitev travniških površin vključujejo tudi ohranjanje suhozidnih struktur in kamnitih osamelcev ter drugih krajinskih elementov, ki so habitat progastega goža. Z izvajanjem ukrepov, ki smo jih pripravili za

prilagojeno upravljanje travniških površin, bomo posredno vplivali tudi na ugodno stanje ohranjenosti te vrste na območju.

V obdobju 2021-2022 je bilo v okviru redne javne službe izdanih 16 strokovnih mnenj ali po 117. členu Zakona o ohranjanju narave ali v postopku presoje sprejemljivosti posega v okviru dovoljenja za poseg v naravo in sicer v večini primerov za vzpostavitev trajnega nasada ali odpravo zarasti (Priloga 1).

2.3.3. Pričakovani učinki ukrepov

Ob koncu projekta bi enak obseg opazovanj kot na začetku (šest lokacij) pokazal ugodno stanje ohranjenosti te vrste na območju.

Preglednica 6: KPI za progastega goža na območju Slovenske Istre.

Ime HT/vrste	Izhodiščno stanje	KPI
Progasti gož	Prisotnost na 6 lokacijah.	Se ohrani na območju.
		Število lokacij enako kot na začetku (6 lokacij).

2.4. Hromi volnoritec

2.4.1. Izhodiščno stanje

Na območju je bilo v letih 2019 in 2020 (Zakšek, 2020) najdenih 122 gnezd gosenic hromega volnoritca:

- izključno na vzhodnem delu območja (vzhodno od Šmarij in Puč),
- predvsem na površinah v zraščanju,
- na grmih črnega trna in gloga.

2.4.2. Ukrepi za izboljšanje stanja

Za ohranitev habitata in za dolgoročno varstvo vrste se predlaga:

- na vzhodnem delu območja Nature 2000 Slovenska Istra (vzhodno od vasi Puče in Šmarje), se vzdržuje površine s prisotnima grmovnima vrstama črni trn in glog v različnih razvojnih fazah,
- ciljno preverjanje prisotnosti hromega volnoritca na vzhodnem delu območja v času prisotnosti gnezd gosenic hromega volnoritca v marcu in aprilu,
- omejitev odstranjevanja zarasti izven območja najdb.

Podrobnejše usmeritve in ukrepi so navedeni v končnem poročilu Hromi volnoritec (*Eriogaster catax*) v območju Nature 2000 Slovenska Istra (SI3000212) (Zakšek, 2020).

V obdobju 2021-2022 je bilo v okviru redne javne službe izdanih 13 strokovnih mnenj za hromega volnoritca. Mnenja so bila izdana ali po 117. členu Zakona o ohranjanju narave ali v postopku presoje sprejemljivosti posega v okviru dovoljenja za poseg v naravo in sicer v večini primerov za vzpostavitev trajnega nasada ali odpravo zarasti (Priloga 1).

2.5. Hribski urh in veliki pupek

2.5.1. Izhodiščno stanje

Na območju je bilo v letih 2019 in 2020 pregledanih 225 različnih vodnih lokalitet:

- 177 potencialnih habitatov za hribskega urha:
  - o prisoten na 51 lokacijah.
- 103 potencialnih habitatov za velikega pupka:
  - o prisoten na 24 lokacijah.

Najpomembnejši vodni habitati obeh vrst na območju so vode umetnega nastanka (kali, korita in druge oblike zbiralnikov vode). Poleg omenjenih voda so za hribskega urha pomembni še gozdni deli potokov.

2.5.2. Ukrepi za izboljšanje stanja

Za ohranitev habitata in za dolgoročno varstvo obeh vrst je predlagana:

- obnova obstoječih ali vzpostavitev novih vodnih teles (ustrezna mreža vodnih teles) vsaj na razdalji 500 m okoli znanih najdišč;
- vzpostavitev najmanj tri do pet primernih različno velikih kalov v medsebojni oddaljenosti nekaj 10 m na razdalji 500 m okoli obstoječih najdišč – kalov, korit, zbiralnikov vode, vodnjakov;
- redno vzdrževanje stoječih vodnih teles;
- odstranitev rib in tujerodnih vrst želv iz vseh stoječih voda;
- nadzor nad odvzemom vode iz vodnih habitatov (predvsem stoječih voda).

Podrobnejše usmeritve in ukrepi so navedeni v končnih poročilih Hribski urh (*Bombina variegata*) v območju Nature 2000 Slovenska Istra (SI3000212) (Lešnik, 2021) in Veliki pupek (*Triturus carnifex*) v območju Nature 2000 Slovenska Istra (SI3000212) (Lešnik, 2021).

V obdobju 2021-2022 je bilo v okviru redne javne službe izdanih 17 strokovnih mnenj za hribskega urha in velikega pupka oziroma na splošno za dvoživke. Mnenja so bila izdana ali po 117. členu Zakona o ohranjanju narave ali v postopku presoje sprejemljivosti posega v okviru dovoljenja za poseg v naravo in sicer v večini primerov za vzpostavitev trajnega nasada ali odpravo zarasti (Priloga 1).

2.6. Laška žaba

2.6.1. Izhodiščno stanje

Na območju je bila v letih 2019 in 2020 vrsta prisotna:

- na 52 lokalitetah,
- večinoma v dolini reke Dragonje in njenih pritokih, med katerimi je najpomembnejši pritok Rokava,
- lokalitete so mrestišča, ki so bila zabeležena v gozdu ali v njegovi neposredni bližini.

2.6.2. Ukrepi za izboljšanje stanja

Za ohranitev habitata in za dolgoročno varstvo vrste se med drugim predlaga:

- preprečitev ali omejitev vodnogospodarskih vzdrževalnih del in posegov v struge vodotokov na čim manjši obseg in na čas med novembrom in januarjem;
- časovno omejitev odvzemov vode iz reke Dragonje in njenih pritokov ter melioracijskih jarkov (ne odzematati vode v obdobju februar–julij) ali nadzorovan odzem vode, ki je dovoljen le na lokacijah, kjer je vodni stolpec višji od 35 cm;
- vzdrževanje melioracijskih jarkov v času med avgustom in januarjem in dodatno izvajanje vzdrževanja daljših jarkov po krajših (približno 100 m dolgih) odsekih izmenično (v tri–pet letnem ciklu) in zasaditev drevesnih ali drevesno-grmovnih mejic ob daljše melioracijske jarke v spodnjem kmetijskem delu doline.

Podrobnejše usmeritve in ukrepi so navedeni v končnem poročilu Laška žaba (*Rana latastei*) v območju Nature 2000 Slovenska Istra (SI3000212) (Lešnik, 2021).

V obdobju 2021-2022 je bilo v okviru redne javne službe izdanih 17 strokovnih mnenj za laško žabo oziroma na splošno za dvoživke. Mnenja so bila izdana ali po 117. členu Zakona o ohranjanju narave ali v postopku presoje sprejemljivosti posega v okviru dovoljenja za poseg v naravo in sicer v večini primerov za vzpostavitev trajnega nasada ali odpravo zarasti (Priloga 1).

2.7. Močvirska sklednica

2.7.1. Izhodiščno stanje

Na območju je bila v letih 2019 in 2020:

- vrsta prisotna na omejenem delu v dolini reke Dragonje, na območju velikem približno 155 ha,
- velikost populacije ocenjena na 50 osebkov,
- potrjena migracija vrste v celotnem toku reke Dragonje.

2.7.2. Ukrepi za izboljšanje stanja

Za ohranitev habitata in za dolgoročno varstvo vrste se predlaga:

- izkopi manjših vodnih teles v velikosti 50–500 m² vodne površine vzporedno s tokom reke Dragonje;
- ob novonastalih vodnih telesih zagotovitev varnih območji za gnezdenja, na primer kupe neporaščene zemljine nastale pri izkopu mlak;
- določitev mest gnezdenja in zaščita gnezd;
- odstranjevanje tujerodnih vrst želv in reden izlov nutrij.

Podrobnejše usmeritve in ukrepi so navedeni v končnem poročilu Močvirska sklednica (*Emys orbicularis*) v območju Nature 2000 Slovenska Istra (SI3000212) (Lipovšek in sod., 2021).

V obdobju 2021-2022 je bilo v okviru redne javne službe izdanih 5 strokovnih mnenj za močvirsko sklednico. Mnenja so bila izdana ali po 117. členu Zakona o ohranjanju narave ali v postopku presoje

sprejemljivosti posega v okviru dovoljenja za poseg v naravo in sicer v večini primerov za vzpostavitev trajnega nasada, odpravo zarasti in posege v vodotoke (Priloga 1).

2.8. Primorski koščak - koščenic

2.8.1. Izhodiščno stanje

Na območju je bilo iz popisov v letih 2019 in 2020 ugotovljeno, da:

- vrsta poseljuje celotno reko Dragonjo na dolžini 18,2 km ter pritoka Rokava in Dernarnik na dolžini štirih km,
- gostota vrste ni enakomerna,
- v višjih gostotah je vrsta prisotna le na nekaj krajših odsekih.

2.8.2. Ukrepi za izboljšanje stanja

Za ohranitev obstoječega habitata in za dolgoročno varstvo vrste se predlaga:

- zaustavitev vseh del v strugi reke Dragonje;
- varstvo obrežne vegetacije;
- zmanjšanje vnosa finih delcev;
- komunikacijske aktivnosti glede prenašanja vrst in analizo rabe vode v porečju Dragonje.

Podrobnejše usmeritve in ukrepi so navedeni v končnem poročilu Koščenic (*Austropotamobius pallipes*) na območju Nature 2000 Slovenska Istra (SI3000212) (Govedič, 2021).

V obdobju 2021-2022 so bila v okviru redne javne službe izdana 3 strokovna mnenja za koščenca. Mnenja so bila izdana ali po 117. členu Zakona o ohranjanju narave ali v postopku presoje sprejemljivosti posega v okviru dovoljenja za poseg v naravo in sicer za posege v vodotoke (Priloga 1).

2.9. Grba

2.9.1. Izhodiščno stanje

Na območju je bilo iz popisov v letih 2021 ugotovljeno, da:

- je bila vrsta prisotna na 20 lokacijah v reki Dragonja in pritoku Pinjevec (Rokava),
- skrajni areal sega gorvodno do sotočja Dragonje s Pasjim potokom in na območju Pinjevca gorvodno sega izven območja Nature 2000. Najbolj dolvodno je bila grba potrjena ob mejnem prehodu Dragonja (že izven območja Nature 2000),
- je med ujetimi osebki 90 % mladih še spolno nezrelih osebkov, kar potrjuje uspešen potek drsti v porečju Dragonje,
- številčnost pojavljanja vrste, njena splošna razširjenost in zastopanost v ribji združbi ter prisotnost juvenilnih osebkov nakazuje na dobro stanje grbe v porečju reke Dragonje v letu popisa.

2.9.2.   Ukrepi za izboljšanje stanja

Za ohranitev habitata in za dolgoročno varstvo vrste se predlaga:

- preprečevanje nadaljnje degradacije zaenkrat še precej dobro ohranjene reke;
- prednostno ohranjanje naravnih odsekov Dragonje;
- vedno večji odvzemi vode zaradi segrevanja ozračja ter evaporacije.

Podrobnejše usmeritve in načrtovani ukrepi ter aktivnosti so navedene v delnem poročilu, ki predvsem ocenjuje stanje populacije: Poročilo o evidentiranju stanja tarčnih vrst in habitatnih tipov na IP območju: Vpliv odvzema vode na grbo (*Barbus plebejus*) v reki Dragonji (območje Nature 2000 Slovenska Istra SI3000212) (Marguč s sod.).

3. VPLIV ODVZEMA VODE NA TARČNE VRSTE V POREČJU DRAGONJE

Na območju Nature 2000 Slovenska Istra predstavlja reka Dragonja s pritoki osrednji habitat tarčnim kvalifikacijskim vrstam grbi, primorskemu koščaku, laški žaba ter delno tudi močvirski sklednici. Za reko Dragonjo je značilno, da velja dežni režim mediteranskega tipa, saj je njen pretok v celoti odvisen od trenutne količine padavin v njenem porečju. Ta lastnost je še posebej težavna v vročih in suhih poletnih mesecih, ko je potreba po vodi za namene namakanja še posebej v ravninskem spodnjem delu doline Dragonje najizrazitejša. Posledično se iz reke Dragonje v tem času odvzema večja količina vode, kot jo je reka sposobna dobiti iz dežnega režima, kar ima za posledico, da reka Dragonja v tem času ni več zvezna reka, ampak je skupek med seboj ločenih tolmunov. V letih 2021 in 2022 so bili izvedeni popisi vseh obstoječih odvzemov vode na porečju Dragonje in preverba legalnosti odvzemov (ZZRS 2022, neobjavljeno). Glede na neuradne podatke je bilo na območju zabeleženih 62 potencialnih odvzemov vode, ki so bili določeni na podlagi opaženih naprav za odvzem vode v neposredni bližini Dragonje in njenih pritokov. Večina odvzemov je na reki Dragonji, le en je na pritoku Rokava. Od identificiranih odvzemov vode so le trije legalno zavedeni z veljavno vodno pravico (Preglednica 7).

Preglednica 7: Seznam veljavnih vodnih dovoljenj s podeljeno vodno pravico za odvzem vode iz reke Dragonje.

GKY	GKX	Št. vodnega dovoljenja	Za namene	Količina
402795	37232	35526-164/2007	Pitje	0,48 m ³ /dan
393225	36143	35528-143/2004	Namakanje	10 l/s; 4500l/leto
402748	37175	35531-2/2021	Za mline in žage	20 l/s

Podatkov o dejanskem odvzemu vode praktično ni, niti z mest odvzema, ki imajo dovoljenje s podeljeno vodno pravico. Podatki o dejanskem odvzemu vode so ključni pri določanju celokupnega dovoljenega odvzema vodi iz reke Dragonje. Z namenom ohranitve dobrega stanja habitata in s tem populacije grbe v Dragonji bo v prihodnje določen dovoljen odvzem vode v poletnem času s habitatnim modeliranjem dveh odsekov reke Dragonje. Odseka bosta določena glede na prisotnost za grbo potrebnih habitatov in skrivališč ter glede na prisotnost tako juvenilnih kot odraslih osebkov. Podrobnejše usmeritve in načrtovani ukrepi ter aktivnosti so navedene v delnem poročilu, ki predvsem ocenjuje stanje populacije: Poročilo o evidentiranju stanja tarčnih vrst in habitatnih tipov na IP območju: Vpliv odvzema vode na grbo (*Barbus plebejus*) v reki Dragonji (območje Nature 2000 Slovenska Istra SI3000212) (Marguč s sod). Določitev dovoljenega odvzema vode iz reke Dragonje in ustrezen nadzor nad izvajanjem odvzema vode ne bo vplivala le na ugodno stanje habitata grbe pač pa tudi raka koščenca, laške žabe in močvirske sklednice.

4. ZAKLJUČEK

Na območju Nature 2000 Slovenska Istra je začetek izvajanja ukrepov za ohranitev oziroma izboljšanje travniških površin z namenom ohranitve oziroma izboljšanja stanja HT 6410 in HT 62A0 ter travniškega postavneža in barjanskega okarčka predviden v sezoni 2023, ko bo pripravljen in objavljen javni poziv z naslovom: »Istrijani za travnike«. Preko javnega poziva se bodo lahko s podpisanim sporazumom kmetije vključile v projekt in pričele z izvajanjem pripravljenih ukrepov. Učinke izvajanja ukrepov bomo tako lahko zaznali šele v sledečih sezonah, v kolikor se bo ukrep izvajal na zadostnih površinah. Podobno bomo učinke upoštevanja naravovarstvenih smernic, ki smo jih v letu 2022 izdelali za prilagojeno izvajanje cestno vzdrževalnih del na cestnem odseku Škrline - Novi Brič z namenom preprečitve uničujočih posegov na rastišča Marchesettijeve smetlike zaznali šele v sledečih sezonah. Za vse ostale tarčne vrste konkretnih ohranitvenih ukrepov zaenkrat nismo pripravili. V primeru zagotovljenih komplementarnih finančnih sredstev (sistemska sredstva, drugi finančni mehanizmi in drugo) bomo za posamezno vrsto oziroma smiselno skupino vrst pripravili izvedbene ukrepe za ohranitev ali izboljšanje njihovega stanja. Ugodno ohranitveno stanje tarčnih vrst in HT se zagotavlja tudi v sklopu obstoječih sistemskih ukrepov (usmeritve in pogoje se vključuje v strokovna mnenja v različnih postopkih presoje sprejemljivosti posegov v naravo, naravovarstvenih smernicah itd.). Za vse vrste v okviru projekta izvajamo komunikacijske aktivnosti z namenom boljšega poznavanja vrst Nature 2000 na območju in preprečevanja posegov, ki bi negativno vplivali nanje.

5. VIRI IN LITERATURA

Govedič, M., 2021. Koščenic (*Austropotamobius pallipes*) v območju Natura 2000 Slovenska Istra (SI3000212). Končno poročilo. Projekt LIFE-IP NATURA.SI (LIFE17 IPE/SI/000011). Center za kartografijo favne in flore, Miklavž na Dravskem polju. 16 str., digitalne priloge.

Jogan, N. 2020. Marchesettijeva smetlika (*Euphrasia marchesettii*) v Natura 2000 območju Slovenska Istra (SI3000212). Končno poročilo.

Lešnik, A., 2021. Hribski urh (*Bombina variegata*) v območju Natura 2000 Slovenska Istra (SI3000212). Končno poročilo. Projekt LIFE-IP NATURA.SI (LIFE17 IPE/SI/000011). Center za kartografijo favne in flore, Miklavž na Dravskem polju. 44 str., digitalne priloge.

Lešnik, A., 2021. Laška žaba (*Rana latastei*) v območju Natura 2000 Slovenska Istra (SI3000212). Končno poročilo. Projekt LIFE-IP NATURA.SI (LIFE17 IPE/SI/000011). Center za kartografijo favne in flore, Miklavž na Dravskem polju. 38 str., digitalne priloge.

Lešnik, A., 2021. Veliki pupek (*Triturus carnifex*) v območju Natura 2000 Slovenska Istra (SI3000212). Končno poročilo. Projekt LIFE-IP NATURA.SI (LIFE17 IPE/SI/000011). Center za kartografijo favne in flore, Miklavž na Dravskem polju. 41 str., digitalne priloge.

Lipovšek, G., M. Vamberger, 2021. Močvirska sklednica (*Emys orbicularis*) v območju Natura 2000 Slovenska Istra (SI3000212). Končno poročilo. Projekt LIFE-IP NATURA.SI (LIFE17 IPE/SI/000011). EMYS, ekološke raziskave in svetovanje, Gregor Lipovšek s. p., Pako. 24 str., digitalne priloge.

Marguč D., Jenič A., Čarf M., Mrzelj L. 2022. Poročilo o evidentiranju stanja izbranih vrst in habitatnih tipov na IP območju: Vpliv odvzema vode na grbo (*Barbus plebejus*) v reki Dragonji (območje Nature 2000 Slovenska Istra SI3000212) delno poročilo (ocena stanja populacije). Zavod za ribištvo Slovenije, Ljubljana.

Petrinec V., Otopal J., Bukovnik M., Kovačič A., Krajcner I., 2020: Kartiranje negozdnih habitatnih tipov Slovenije. Območje Slovenska Istra. Končno poročilo. E-ZAVOD, Ptuj.

Treven V., Glogovčan P., Štendler E., Grdina M., 2022: Predlog prioritetnih območij za izvajanje ukrepov za tarčna habitatna tipa in tarčni vrsti na travniških Slovenske Istre. Projekt LIFE-IP NATURA.SI (LIFE17 IPE/SI/000011). Zavod RS za varstvo narave, Ljubljana.

Zakšek V., Verovnik R. 2020. Poročilo o evidentiranju izhodiščnega stanja izbranih vrst in habitatnih tipov na IP območjih (Akcija A.1.2): Barjanski okarček (*Coenonympha oedippus*) na območju Natura 2000 Slovenska Istra (SI3000212). Končno poročilo: LIFE 17 IPE/SI/000011 LIFE-IP NATURA.SI »LIFE integrirani projekt za okrepljeno upravljanje Nature 2000 v Sloveniji«. Biotehniška fakulteta, Ljubljana. 19 str.

Zakšek V., Verovnik R. 2020. Poročilo o evidentiranju izhodiščnega stanja izbranih vrst in habitatnih tipov na IP območjih (Akcija A.1.2): Travniki postavnjež (*Euphydrys aurinia*) na območju Natura 2000 Slovenska Istra (SI3000212). Končno poročilo: LIFE 17 IPE/SI/000011 LIFE-IP NATURA.SI »LIFE integrirani projekt za okrepljeno upravljanje Nature 2000 v Sloveniji«. Biotehniška fakulteta, Ljubljana. 19 str.

Zakšek, B., 2020. Zakšek, B., 2020. Hromi volnoritec (*Eriogaster catax*) v območju Natura 2000 Slovenska Istra (SI3000212). Končno poročilo. Projekt LIFE-IP NATURA.SI (LIFE17 IPE/SI/000011). Center za kartografijo favne in flore, Miklavž na Dravskem polju. 13 str., digitalne priloge.

Žagar, A., A. Žunič Kosi, M. Bedjanič & K. Čandek, 2020. Poročilo o evidentiranju izhodiščnega stanja izbranih vrst in habitatnih tipov na IP območjih - Akcija A.1.2: Območje Slovenska Istra (SI3000212): Progasti gož (*Elaphe quatuorlineata*): Končno poročilo za projekt »LIFE Integrirani projekt za okrepljeno upravljanje Nature 2000 v Sloveniji«, LIFE17 IPE/SI/000011 LIFE-IP NATURA.SI. Nacionalni inštitut za biologijo, Oddelek za raziskave organizmov in ekosistemov, Ljubljana. 38 str. [Naročnik: Ministrstvo za okolje in prostor, Ljubljana].

6. PRILOGE

Priloga 1: Sistemski ukrepi: pogoji in/ali usmeritve za tarčne vrste na območju Nature 2000 Slovenska Istra izdani v okviru redne javne službe.

Priloga je na voljo za vpogled pri Zavodu RS za varstvo narave. Za vpogled pišite na primoz.glogovcan@zrsvn.si in navedite razlog za vpogled.

LIFE integrirani projekt za okrepljeno upravljanje Nature 2000 v Sloveniji

www.natura2000.si

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA NARAVNE VIRE IN PROSTOR

ZAVOD REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA VARSTVO NARAVE

LIFE integrirani projekt za okrepljeno upravljanje Nature 2000 v Sloveniji (LIFE17 IPE/SI/000011) sofinancirajo Evropska unija v okviru programa LIFE, Ministrstvo za naravne vire in prostor ter partnerji. Za vsebino tega gradiva so odgovorni samo avtorji. Ta vsebina ne odraža nujno mnenja Evropske unije. Zato za vsebino in iz nje izhajajočo morebitno uporabo informacij Evropska izvajalska agencija za podnebje, infrastrukturo in okolje ter Evropska komisija ne prevzemata odgovornosti.